

moči; z velikim delom te moči razpolaga ravno parlament. Kakor hitro so se polegli ostri ustavni boji, v katerih si je zagovarjala liberalna družabna skupina v državi moč, zlorabljala jo je v smislu liberalne doktrine v takih merah in smereh, da je postajalo to škodljivo celo državnemu organizizmu. Rasli so državni zakoni, ki so branili močnega, a izročali šibkega brez vsakega pravnega varstva kapitalu, velekapital je oslabil in uničil malega producenta, veletrgovina, v katere službo je stopil moderni način prometa, je tlačil kmeta, za katerega ni smela liberalna država storiti ničesar več; razvijala pa so se z liberalizmom mesta, v katero so vrele najboljše moči z dežele, da bi dobili v veleindustrijskih podjetjih dela. Dobili so delo, a prodati so morali v divji konkurenci svojo delavno moč tako, kot je hotel podjetnik, ki je prosto dočel ceno in čas. Proletariat je naraščal, njegova eksistenca se je slabšala; tvornica s svojim strupom, nenanavno življenje v stanovanjskih karnah, mestna beznica so ga uničevali. Ne le mož, tudi žena je morala v fabriko, da, celo otrok. S tem pa je bila zrušena družina, so bili zrahljani npravstveni temelji družbe; z novoustvarjenim srednjim slojem je propadala, se pogrezala široka ljudska masa boljbolj ne le gospodarsko, temveč tudi etično. Izkazalo se je, da je liberalizem socialno-politično nesposoben, impotenten nauk, da vodi na širji strani v ubožanje, da ostri nasprotja socialnih skupin v državi ter je s tem najhujši nasprotnik njenega poklica. Istočasno se je začel dramiti proletariat, ki je bil prisiljen seči po samopomoči. Iskal jo je v združenju šibkih, ki so postali zedinjeni močni. Rastel je nov princip; diametralno nasproten individualizmu: posameznik je dolžan boriti se za celoto ter podrediti lastne interese skupnim, pojavil se je socializem, ki je začel prodirati vzlic vsemu, ker je prišla njegova ura. Z istim trenutkom je pričelo upadanje liberalizma, proces, ki se še vedno vrši. Prav kakor pri konzulu Benicku, pri tem tipičnem reprezentantu kapitalista v »Stebrih družbe«, ko je bil razkrinkan, ko se je izkazala vsa laž, vsa brezobzirnost! Da gre pa ta proces »razkrinkanja« počasneje, kot bi bilo želeli, je vzrok vsa velika gospodarska moč liberalne družabne skupine, vsa mogočna sila liberalnega tiska in talenti, ki jih ima liberalizem lahko v službi, posebno med profesorji, advokati in umetniki. Ti razširjajo še danes vede ali nevede na vse načine duševnega občevanja pravna in etična načela liberalizma, ki koristijo kapitalu in njegovemu sorodniku Židu; naravno, da s čim dalje manjšimi uspehi; liberalna družabna skupina se dan z dnem zožuje in cepi v razne frakcije. Ena najmočnejših je še ona, ki si lasti nacionalizem in ki se običajno naziva »nacionalno-liberalna«. Nima pa — kakor ni imel tudi liberalizem v državi — socialno-političnega smisla v narodnostnem vprašanju, zato ne more s svojo zahtevo po narodni individualiteti prodirati, temveč le izgublja in izgublja celo v buržuaziji, kjer ta ali oni ideal kaj lahko izpodrine tisti interes, ki je v bedni masi prvi in glavni: krušno vprašanje! Narodnost (nacionalizem) je v liberalnih sektah, bodisi zmernih, radikalnih ali »demokratskih« identična s šovinizmom, z narodnostno nestrpnostjo, zato tudi le karikatura. Šovinizem je pa tudi necivilizator, barbarski, ker veča in množi absolutne sovražnosti, kakor postane tudi narodnostni princip sam čestokrat

Toda — oprostite — skoraj bi pozabila, da opisujem zanimivosti glavnega mesta. Znamenit je vodni grad. Stolna cerkev je iz 15. stoletja. Raz 100 m visoki stolp imamo krasen razgled po mestu in Bernskih alpah. (Wetterhorn 3708 m, Schreckhorn 4080 m, Finsteraarhorn 4275 m, Eiger 3974 m, Mönch 4105 m, Jungfrau 4166 m itd.) Poleg najbolj obiskane švicarskega vsehčilišča ima Berna še srednje šole, zvezdarno, trgovsko, obrtno in poljedelsko šolo.

Tako smo si glavno mesto precej dobro ogledali, zato smo napravili izlet v

Spiez.

Postaja leži precej visoko, zato smo že s kolodvora imeli krasen razgled črez kraj in Thunsko jezero, najgloblje v vsej Švici (343 m).

Pri jezeru smo sedli v parobrod in odpluli v

Thun.

Nad mestom se dviguje stari grad iz leta 1182., v katerem se nahaja zgodovinski muzej. Okolo grada stoji še močno obzidje. Najlepši razgled se nam je nudil s tamkajšnjega pokopališča.

Čas je kratek, zapustiti smo morali tudi glavno mesto, ker smo si hoteli ogledati še druge kraje.

(Dalje.)

nazadnjaški in zavrgljiv. (Poljaki in Rusini!) Bistvo šovinizma je pravzaprav sovražnost, negacija drugega naroda; kdor smatra narod, h kateremu se šteje sam, za edino izvoljeni in najboljši narod, kdor svojega ljudstva ne more ljubiti drugače, kot da sovraži drugorodca, je šovinst. Zgrešeno pa je, pobijati šovinizem s šovinizmom; edina protitež mu je internacionalizem, in sicer pozitiven, to je tak, ki narod pripoznava ter stremi k jezikovni in narodni avtonomiji ter k federalizmu. Internacionalizem v tem smislu propagira najbolj socialna demokracija, zakaj krščanski socializem je dan z dnem bolj razjeden po šovinizmu. (Lex Kolisko-Axmann!) Ker se socializmu prav mednarodnost tako pogosto in vehementno očita (največ od strani narodnih liberalcev!), naj navedem tukaj v boljše razumevanje gornjih vrstic mnenje slovitnega češkega realista T. G. Masaryka: V socializmu in njegovi mednarodnosti pripoznam naravno nasprotstvo in korektiv nacionalnega egoizma in šovinizma; korektiv, ki je toliko bolj dobrodošel, čim bolj se nacionalna ideja in čuvstvo zlorabljata po različnih in številnih, malih in velikih špekulantih, kakor se zlorablja religija, znanost, žurnalistika — vse. Če torej naši socialisti kritično presojujejo našo, ruski rusko, angleški angleško narodno politiko, vidim v tem prednosti za splošni razvoj. Vpliv socializma je tukaj toliko močnejši, ker ne razumeva socializem svojega internacionalizma utopistično in fantastično, temveč vedno pozitivneje.

In dalje: Če se ne varam, more napraviti socializem posebno majhnim narodom pomembne usluge; razširi na ta način svojo skrb naravnim potom za »malega moža«.

Tako mi je končno mogoče preiti v specialni del, k nacionalizmu pri nas.

(Dalje.)

Prav tako dobro kot zrnata kava diši ob pravilni pripravi edino popolni kavini nadomestek: Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Sam z dobrim mlekom in malo sladkorjem zaužij, je pristi Kathreiner pljača, kakršna mora biti.

Kdor hoče kaj natančnejšega čitati, naj piše Kathreinerjevim trgovcem za sladno kavo d. dr., Dunaj I., Annagasse št. 2.

Narod naš dokaze hrani!

Znan je slovenski javnosti položaj koroških učiteljev. Da si okrepijo svoje težavno stališče, so si ustanovili skupno z akademiki organizacijo »Gorotan«, ki jej je naloga: biti slov. učiteljem družabno središče, stanovska in zaeno tudi narodna obrambna organizacija. — Skrb za učiteljski naraščaj, za moralno, duševno in gmotno oporo svojih članov in njih nadaljno izobrazbo, reševanje šolskega vprašanja, podrobno nar. delo nam nalaga ogromne stroške; navezani pa smo zgolj na samopomoč. — Iztikujoč za novimi viri dohodkov, smo začeli zalagati razglednice z nar. motivi. (Zilska noša, Vojvodski prestol). Z uspehom smemo biti zadovoljni: več tisoč teh naših razglednic je že romalo med narod. Ni bila toliko dobra tehnika, da so se prikupile naše razglednice, ampak motivi sami na sebi, ki zbujajo tožna, vendar ponosna čuvstva v srcu vsakega rodoljuba.

Uvažujoč dejstvo, da Slovenci še nimamo zavoda, ki bi nudil narodu cenih slik, predstavljajočih naše zgodovinske spomine, ter tako zbuja oni domovinski čut, ki ga še pogrešamo v toliki meri; uvažujoč nadalje, da so se prikupile narodu posebno razglednice, predstavljajoče Vojvodski prestol; in posebno še z ozirom na 500letnico ustoličenja zadnjega koroškega vojvode, ki jo letos obhajamo, je društvo »Gorotan« založilo slike Vojvodskega prestola v močno povečani obliki, primerne za stenski okras, in v še boljši tehniki.

Apeliramo na rodoljubna srca: Ne bi je smelo biti slovenske hiše, kjer bi se ne nahajala podoba Vojvodskega prestola, te-

ga simbola naše nekdanje moči in slave; ne šole, ki bi ne rabila te slike kot učilo pri zgodovinskem pouku. Cena je nastavljena tako, da si jo vzlic izborni tehniki lahko vsak naroči. — Komad 50 vin., po pošti pa 60 vin. — Tovariše učitelje še posebe prosimo, da priporočajo to našo sliko o priliki učiteljskih zborovanj, kakor tudi v šolah učencem. Obračamo pa se s prošnjo tudi do prečastite duhovščine, do vseh rodoljubov, da priporočajo to sliko v nabavo raznim izobraževalnim društvom.

Društvo »Gorotan« se obenem prav toplo zahvaljuje onim rodoljubom, ki so nam že dobrohotno pomagali pri razpečavanju naših razglednic in pomagali polniti našo blagajno, ki je prispevkov toli potrebn.

Naročila sprejema: Pavel Koschier, učitelj v Velikovicu na Koroškem. Da se nam olajša delo, prosimo, da se pošlje denar v naprej — kar je najbolj enostavno — ali da ga sprejmemo po povzetju. Rodoljubom, ki bi bili voljni pomagati pri razpečavanju teh naših slik, pošlemo zahtevano število komadov s priloženim čekom.

V nadi, da ne prosimo zaman pomoči, ostaja

z rodoljubnimi pozdravi
društvo »Gorotan«.

Risarski tečaj za ljudsko-šolsko učiteljstvo v Celju.

Priglašenci za risarski tečaj se obveščajo, da se vrši tečaj za izobrazbo učiteljstva v risanju po modernih načelih pod vodstvom tov. Jos. Žagarja, absolventa c. kr. umetne obrtne šole avstr. muzeja na Dunaju, z odlokom naučnega ministrstva v času od 1. aprila do 1. avgusta t. l. ob nedeljah od 8.—12. dopoldne v okoliški šoli v Celju. Pred začetkom tečaja, t. j. 5. aprila, naj reflektanti priglasijo pisмено svoj pohod voditelju tečaja. Potrebna učila bodo na razpolago v šoli.

Iz naše organizacije.

IZ ZVEZE SLOVANSKEGA UČITELJSTVA V AVSTRIJI.

Začetkom letošnjega šolskega leta je bila končno dovršena deželna organizacija dalmatinskega učiteljstva — Savez dalmatinskih učiteljskih društev. — Za predsednika je bil izvoljen tov. Vjekoslav Radica, šolski voditelj v Spljetu, za njegovega namestnika Laho Fortunič, učitelj v Dubrovniku, tajnik in blagajnik pa je Milivoj Letica, učitelj v Spljetu.

Savez dalmatinskih učiteljskih društev izdaja svoj organ »Glasnik«, ki izhaja 15. dne vsakega meseca v Spljetu.

Savez se je takoj, ko je bilo izvoljeno predsedstvo, priglasil za člana Zveze slovenskega učiteljstva v Avstriji. Danes je torej v tej Zvezi združeno vse slovensko narodno učiteljstvo naše državne polovice.

M. HAJNY, t. č. starosta. J. ZAVADA, t. č. tajnik.

Kranjsko.

Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem« se vrši v sredo, 8. aprila 1914 dopoldne ob 10. uri v »Narodnem domu« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Ogovor načelnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna. 5. Posamični nasveti, o katerih je vsaj osem dni prej odboru naznaniti. 6. Volitev prvomestnika, blagajnika in sedem odbornikov, od katerih jih stanuje dve tretjini v Ljubljani ali v bližnji okolici (§ 22.). 7. Volitev treh pregledovalcev računa zunaj odbora.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer. Izkaz darov za »Učit. obrambni sklad«. Gornjeradgonski okraj: 1. Sv. Duh, 3 učit. 5 K; 2. Sv. Jurij, 7 učit. 13 K; 3. Kapela, 5 učit. 7 K 50 vin.; 4. Negova, 5 učit. 6 K; 5. Sv. Peter, 7 učit. 7 K; skupaj 27 učit. 38 K 50 vin. — Ljutomerski okraj: 1. Cezanjci, 3 učit. 3 K; 2. Cven, 3 učit. 4 K; 3. Sv. Križ, 6 učit. 14 K; 4. Ljutomer, deška, 6 učit. 8 K; 5. Ljutomer, dekliška, 6 učit. 9 K; 6. Mala Nedelja, 5 učit. 10 K; 7. Stara cesta, 2 učit. 5 K; 8. Veržej, 2 učit. 4 K; 9. Vučja vas, 3 učit. 3 K; skupaj 36 učiteljev 60 K.

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. sušca 1914 v brežiški šoli. — Navzočih je bilo s predsednikom vred 32 članov.

Vzamejo se na znanje dopisi Zaveze in Zveze ter Uč. gosp. in kred. zadruga v Celju. Tov. Rismala se izvoli, da poroča pri prihodnjem zborovanju, kako bi se

povzdignilo gmotno stanje Zavezinih listov. Glede »Zvončka« in »Popotnika« se naprosijo zastopniki učiteljstva v okr. šolskih svetih, da stavijo tozadevne predloge pri okr. šolskih svetih. O poslovnem redu Zaveze se naj posvetuje v to izvoljeni odsek, ki skljuje poseben sestanek. Izvolijo se v to svrhu tovariši Knapič, Jamšek, Potočnik, Rismal.

Za obrambni sklad sta oddali svoj obulus šole dve tretjini šol naših okrajev. Pričakovati je, da se ostale v kratkem odzovejo. — Delegatom za Zvezino zborovanje v Mariboru se izvolita: tov. Potočnik in tovarišica Scheligova.

Tov. Suvan je poljudno in velezanimivo predaval o svojem potovanju po Švici. Govor so spremljale krasne skioptične slike. Bodi požrtvovalnemu tovarišu tem potom izrečena srčna hvala za njegov trud.

Reševala so se slednjič razna stanovska vprašanja posameznih članov, na kar se je zaključil zbor.

Prihodnje zborovanje se vrši 3. maja na Vidmu.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo ima letni redni občni zbor v četrtek, 2. aprila 1914., v Gorici »Pri zlatem jelenu« ob 10. uri predpoldne. Dnevni red: 1. Razgovor o sedanjem položaju učiteljstva, poroča predsednik. 2. Poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo. 3. Volitev novega odbora. 4. Predlogi. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za sezanski okraj je zborovalo 5. marca t. l. v Komnu. Zborovanje, ki se ga je udeležilo 34 članov, je otvoril podpredsednik tov. Vendramin, ker je bil predsed. J. Ravbar bolan.

Po kratkem nagovoru je prečital poročilo o sanaciji Zavezinih listov ter izjavil, da bi bila najboljša sanacija naših listov poštena regulacija našega gmotnega stanja.

Tov. Peček poroča o »Poslovnem redu« Zveze čita točko za točko, ki se posamezno obravnava.

Člen I. — Tov. Pahor predlaga, da se točka j črta, ker pomenja spionažo. Tov. Štrekelj zagovarja to točko, vendar je sprejet predlog tov. Pahorja. Ostale točke se sprejme brez razprave. Člen II. — Sprejete vse točke, razen točke e, ki se naj glasi v sledečem smislu: »Predloga, ki ga ne podpira 1/3 navzočih članov, oziroma delegatov, se ne razpravlja,« in točka f sledeče: »Nujni predlog je tisti, ki ima to označbo in ga je podpisalo najmanj 10 članov.« Člen III. je sprejet, kakor je bil predložen. Člen IV. — Vse točke tega člena se sprejme razen točke a, ter odobri sledečo izjavo: »Učit. društvo sezanskega okraja je v principu za stalno tajništvo, je pa za sedaj proti njegovemu osnutku, zato naj naše društvo naroči svojim delegatom, da glasujejo na Zavezini skupščini proti temu predlogu.« Člen V. — Pri tem členu se vname živahna razprava, v kateri se na eni strani tov. Štrekelj, Volkov in Peček za »Učit. Tovarša«, na drugi tov. Macarol, Hreščak, Pahor in Bole proti omenjenemu listu, ker ni strokoven, ozir. naše glasilo.

Slednjič se črta ves člen V.! Člen VI. — Sprejete vse točke, razen točke d, ki se izpremeni sledeče: Za tajne sklepe naj se smatra one, ki se tičejo taktike društva, vse drugo naj se objavi. Točko f se izpremeni, da plača Zaveza ves primajkljaj glavne skupščine. Pri točki »Slučajnosti« so bile sprejete sledeče resolucije:

I.

Tov. Pahor predlaga: Učit. društvo sezanskega okraja izjavlja, da bo vselej branilo pravice dostojne kritike v učiteljski organizaciji, v katero je včlanjeno, zato obsoja nekoligialno gonjo proti tov. Hreščaku. — Odklanja vsako ingerenco neinformiranih v naše lokalne stanovsko-politične zadeve.

Poudarja, da bo Zaveza avstr. jugoslov. učit. društve vršila svojo nalogo v korist učiteljstva le tedaj, ako bo po svojih članih direktno iskala politične moči.

O tej resoluciji se je vnela živahna obravnava. Tov. Hreščak slika, kako sirovo so ga napadli v listih, je proti doseadanju delovanju Zaveze in »Učiteljskega Tovarša«.

Podpredsednik prečita odlok c. kr. okr. šol. sveta glede resolucije, sklenjene v Štanju.

Zaradi predloga dveh tovarišev se preide preko te točke k naslednji točki z opazko, da se ni mislilo v dotični resoluciji žaliti c. kr. okr. šolskega sveta.

Tov. Bole predlaga sledečo resolucijo:

* Tega ne moremo umeti. S črtanjem člena V. hočete vzeti Zavezi ves dohodek, tu pa zahtevate plačilo vsega primanjkljaja. S čim ga naj Zaveza krije, če nima nobenih dohodkov? Uredn.

II.

Shod slovenskega goriško-grad. učiteljstva, sklican 12. p. m. po tov. Križmanu, ni mogel pokazati resnične volje učiteljstva, ker je bil v tem oviran po sklicatelju. Zato porablja sezansko učiteljsko društvo priliko, da konstatira v svrhu korekture sledeče:

1. Shod ni odgovarjal niti stvarno, niti formalno faktičnemu razpoloženju učiteljstva.

2. Sezansko učiteljsko društvo vztraja prejkoslej na zahtevi vsega avstrijskega učiteljstva in izjavlja, da nima nič skupnega s separatistično prošnjo po 25% draginjski dokladi, izraženo na gori omejenem shodu.

Tov. Hreščak predlaga sledečo resolucijo:

III.

1. Od dne do dne se v naši organizaciji močneje čuti potreba po načelnem preizkušanju pojmov, ki jih je tov. Gangl postavil v svojem slavnostnem govoru v Ljubljani kot vodilne v naš program.

2. Vodstvo Zaveze se prosi, da se pri določevanju vzporeda za delgacijsko zborovanje v Pulju ozira na to konstatacijo.

Določi naj se za delo v delegacijah dovolj časa, da ne bodo imeli delegati vezanih rok po kaki drugi točki vzporeda Zavezine skupščine.

Tov. Koršič predlaga:

IV.

Učiteljsko društvo sezanskega okraja, zbrano na svojem društvenem zborovanju v Komnu 5. marca t. l., konstatira sledeče:

Denar, ki je kot državni prispevek določen deželi v prvi vrsti za regulacijo učiteljskih plač, misli goriški deželni zbor porabiti v druge svrhe; zato ne moremo smatrati resnim akcije, aranžirane v svrhu regulacije učiteljskih plač v zadnjem zasedanju našega deželnega zbora.

Književnost in umetnost.

Narodne pesmi iz beneške Slovenije. Kakor smo že svoječasno poročali o izdaji te zanimive zbirke mičnih pesmi Slovencev v Italiji, pripominjamo, da jih doslej »Glasbena Matica« ni mogla izdati, ker je imela mnogo drugega zastanega gradiva. Sedaj pa izidejo v par mesecih. Rokopis je v končnem pregledu. Prirejane so za moški zbor z besedilom v beneškem narčju. Po številu jih je nad 70 z rezijanskimi. O tej zbirki bomo še poročali.

Politiški pregled.

* **Pavel Mudron umrl.** V tešinski bolnici je umrl dne 9. t. m. dr. Pavel Mudron, glava slovaških evangelcev. Rojen je bil l. 1835. v Čabraskem Vrbovku v kontski stolici, gimnazijske študije je izvršil na katoliški gimnaziji v Požunu, pravo pa na Dunaju. Nad polstoletja je bival v Turčanskem Sv. Martinu, kjer je imel svojo odvetniško pisarno. Večkrat je kandidiral v ogrski državni zbor, a izvoljen ni bil, dasi je dobival več glasov nego madjarski protikandidat. Igral je odlično vlogo v domači luteranski cerkvi proti madjarizaciji v službi božji. Rajni je bil brat (eden obeh dvočkov) pred 29 leti umrlega Mihaela Mudrona, slovaškega prvoborilca in odvetnika v Požunu.

* **Narodno vprašanje na Ogrskem.** V seji ogrske zbornice dne 13. t. m. je rekel grof Karoly (opozicionalec), da bi republikanska stranka Ogrski škodovala. Ni zadovoljen, ker se Tisza z Rumunci pogaja. Tisza je izjavil, da upa še vedno, da se ohrani, in utrdi prijateljsko razmerje z Rumunci. Neobhodno potrebno je, da zna ogrska mladina jezike narodnosti. Krščanski nauk se mora povsod poučevati v materinščini!

Obrambni vestnik.

= **Resnici čast!** Z ozirom na notico, objavljeno pod istim naslovom v zadnji številki našega lista, nam piše g. dr. Tuma med drugim: »Vsak, kdor je mojo notico čital, ve, da obsojam le onega g. učitelja, ki se je podpisal I. Č. in je skrajno zlorabljal »Edinost«. Moja opazka, da je pisec dotične notice v »Edinosti« brzkone učitelj, in »da je to prava dika učiteljskega stanu, in voditelji dosedanje smeri učiteljstva mu morejo biti hvaležni za ta način pomoči«, je vendar tako ironična, da je to moral vsak čitatelj razumeti. . . . Uredništvo je torej slabo razumelo mojo notico. . . . Zato pričakujem, da pojasnite moje ironične besede proti I. Č. v pravem pomenu in bom smatral, da je s tem ves incident rešen.« — S tem, da prijavljamo izjavo g. dr. Tume, da so imele njegove besede zgolj ironičen pomen, je zado-

ščeno od naše strani njegovi zahtevi in resnici. — Komaj pa je bilo pismo g. dr. Tume v naših rokah, se je o istem predmetu oglasila »Zarja« (štev. 822 z dne 25. t. m.). Nekdo »iz učiteljskih krogov« vehementno bije po Zavezi, njenem vodstvu in našem listu, kakor da hoče vse troje ugonobiti z enim mahom! Mi smo seveda ob tem poizkusu popolnoma mirni in vemo, da se bo še večkrat ponavljal s tisto stvarnostjo in temeljitostjo, kakor se je začel v »Naših Zapiskih«. Da smo nekolegialni, glupi, nesolidarni, do mozga gnili, pravzaprav čisto navadne praznoglave barabe, ki nimamo nobene pravice govoriti v imenu naprednega slovenskega učiteljstva — vse to je jasno dokazano. Čemu bi se torej razburjali? Zlasti še, ker stoji zapisano v »Zarji«: »Tempelj in duhovščina sta postala bog in si vihtita kadilo. Abnormalnost je v razvoju, zato je treba leka, pa tudi na riziko, da proglašimo naša »duhovniška kasta« ta lek za infamen.« — Brzkone so tempelj in duhovščina in bog in kadilo naslovljeni na naše ime, s tem je tudi povedana diagnoza naše bolezni, ki jo seveda more ozdraviti le pavšalno natolcevanje, dasi je malo častno za zdravnika! Ampak le pogumno naprej, zidarji in kovači! Toliko pogumnejše, ker imate vnetega pomočnika v »Slovencu«, ki se zopet zadnje dni s posebno ljutostjo in s sirovimi izbruhi zaganja v nas! Nič ne de! Bojevali se bomo na dve fronti! Prebili smo že najhujše čase, prebijemo tudi te!

= **Dijaški štrajk v Ljubljani.** Ker niso šolske oblasti ukrenile ničesar, da bi po srednjih šolah praznovali 500letnico ustoličenja zadnjega koroškega vojvode, so dijakji višjih razredov srednjih šol v Ljubljani stopili v štrajk. O stvari sami ne bomo govorili, ker je stališče učiteljstva v tem primeru dano samo po sebi. Pripominjamo, da so srednje šole na višji ukaz obhajale obletnico Schillerjeve smrti in zmaže pri Lipskem. Med ljubljanskimi dnevniki se je razvila ob dijaškem štrajku živahna polemika, tako zlasti med »Slovencem« in »Dnevom«. »Slovenec« je igral vlogo policaja in denuncianta, ker je v to polemiko vlačil tudi učiteljstvo in Učiteljsko tiskarno ter še Učiteljskemu konviktu ni prizanesel. Tako denunciranje je naravnost gabno! Zmore ga le žurnal, ki je brez časti in poštenja, ali — da govorimo s »Slovencem« samim (št. 67 z dne 24. t. m.), »ki ti opljuje in osmrkajo že vsakega . . .«

Poziv!

Zaupniki, udeležite se zanesljivo dne 8. aprila določenega sestanka!

Kranjske vesti.

— **Iz ljudskošolske službe.** Logaški okraj: Namesto obolele učiteljice Ane Prudič je za supletinjo na ljudski šoli v Cerknici (okraj Logatec) imenovana bivša supletinja v Harijah Ivana Zwölf; namesto Ivana Pristova, ki je imenovan za provizoričnega učitelja v Postojni, pride na šolo v Begunjah kot supletinja učit. supl. Justina Kavškova. — Kočevski okraj: Bivši suplent v St. Mihelu pri Novem mestu Ivan Trošt je imenovan za prov. učitelja na šestrazrednici v Loškem potoku — Krški okraj: Namesto obolele učiteljice Jožefa Breznikarja je za supletinjo na Raki imenovana Valentina Tepina; namesto nadučitelja Karla Rostoharja, ki je pridelen v službovanje v Cerkljah, pride na šolo v Vel. Trn kot supletinja dosedanja proviz. učiteljica v Sv. Križu Marija Kovač. Absolvirana učiteljska kandidatinja Rozalija Mejak je imenovana za provizorično učiteljico na novoustanovljenem paralelnem razredu na ljudski šoli v Mokronogu. — Novomeški okraj: Namesto obolele nadučiteljice Antona Sile pride kot supletinja na ljudsko šolo v Brusnicah Štefanija Pavlič in namesto obolele učiteljice Marije Arh pride suplirat v Birčno vas bivša supletinja v Brusnicah Angela Gradišar. — Postojnski okraj: Namesto pokojnega učitelja Mihaela Mežana je za provizorično učiteljico v Orehku imenovana bivša supletinja Ivana Čuč, za proviz. učiteljico na dvo-razrednici v Harijah supletinja Ivana Justin, za proviz. učiteljico na tri-razrednici v Slavini supl. Marija Komar in za prov. učitelja v Postojni dosedanja učit. suplent Ivan Pristov. — Namesto obolele učiteljice Matilde Verbičeve je imenovana za supletinjo na ljudski šoli v Sp. Karteljevem za supletinjo Ivana Drakslerjeva. — Dosedanja supletinja v Hotiču, Barbara Kavčičeva, je imenovana za prov. učiteljico v Šmartnem pri Litiji. — Učit. supletinja Angela Mandljeva je imenovana za supletinjo na ljudski šoli v Kalu. — Ljubljanski mestni šolski svet je imenoval

Glavni dobitek

je pripravila svojim p. n. odjemalcem ta teden

tkalnica M. Jirsové, Novy Hradek n. M. (Češko).

Kdor naroči katerokoli doli navedeno vrsto blaga, ima pravico na dobitek, in sicer: prvi naročnik dobi brezplačno 1 tucat krasnih platnenih žepnih robcov. Vsakteremu nadaljnjemu petemu naročilu pridenem brezplačno lepega listra za krilo. Vsaki stoti naročnik prejme krasno volneno blago za obleko.

Nikjer drugje ni dobiti tega!

Kos 23 m I ^a kanafasa, 80 cm šir., rdeče ali modro črtanega	K 11—
Kos 16 m I ^a kanafasa, 116—118 cm šir., rdeče ali modro	K 12 50
Kos 18 m I ^a cefira za 6 sraje	K 10—
Kos 23 m fine tkanine Ela, 8 cm šir.	K 11 50
Kos 20 m močnega platna za srajce, 82 cm šir.	K 12 80
Kos 11 1/2 m Makove tkanine, 82 cm šir., prekrasna tkanina	K 10 25
Kos 12 m platna za rjuhe, 140 cm šir.	K 12—
Kos 6 1/2 m platna za rjuhe, 150 cm šir., najlepšega	K 9 75
Kos 30 m vstankov cefirja, platna, modrotisk blaga, flan., po 2—10 dolg	K 15—

Vse stalnobarvasto, izvrstne kakovosti. Pošilja se po poštnem povzetju, a pri naročilu dveh zavojev poštnine prosto. Oni, ki prejmejo dobitek, bodo takoj objavljeni.

abs. učiteljsko kandidatnjo Marto Čretnikovo za supletinjo na osemrazredni nemški dekliški šoli v Ljubljani.

— **Dijaški izlet k Adriji.** Uspošte- vaje željo, izraženo iz srednješolskih krogov, je odbor ljubljanskih krajevne skupine avstrijskega mornariškega društva na svoji seji dne 3. t. m. sklenil, da kakor leta 1912. priredi tudi letos dijaški izlet k Adriji. Pripravlja se izlet v našo vojno luko Pulj. Krasni spomeniki stare rimske kulture, kakor amfiteater, pa tudi vsakovrstne zanimivosti modernega Pulja, posebno vojni arzenal in vojne ladije, bodo gotovo nudile naši ukaželjni mladini v obilici gradiva, da si razširi svoje duševno obzorje. Iz Pulja bodo izletniki poleteli k bližnjim, zaradi svojega milega podnebja svetovnoznanim Brionskim otokom. Kot udeležniki izleta se sprejmo učenci višjih razredov v srednjih šol na Kranjskem in učiteljstva v Ljubljani, kakor tudi ljudskošolski učitelji in učiteljice. Natančnejše podrobnosti se bodo še določile. Odbor se ne bo srašil nobenega truda, da priredi ta izlet ob kolikor možno nizkih stroških za udeležence in računa pri tem na podporo vseh plemenitih prijateljev naše mladine.

Štajerske vesti.

— **Učiteljski salonski orkester** in pevski zbor imata v četrtek, dne 2. mal. travna, začeni točno ob pol 10. uri, v Dobju svoje vaje. Blagovolite priti polnoštevilno in točno; zakaj pripravljamo se za koncert na proslavo 500letnice slovenskega ustoličenja koroških vojvod. Novi udje in hospitantje dobro došli!

— **Zgodaj so začeli.** C. kr. namestnja v Gradcu je ustanovila svojo tiskarno. Za njeno vzdrževanje hoče upreči davkoplačnike; zato je začela izdajati »Naredbeni list«, ki ga vsiljuje vsem občinam, okrajnim odborom, mnogim zasebnim strankam in ga dopošilja vsakovrstnim uradam. Istotako je začel na ta račun v tej tiskarni izdavata deželni šolski svet za krajne šolske svete, šole, župne urade itd. drugi »Naredbeni list« s pozivom, da so si ga dolžni vsi naročiti. Tako upa od davkoplačnikov iztisniti mnogo ti-sočakov. Zaslugek dobe od tega seveda le nemški uslužbenci, Slovenci so samo za plačevanje. V predzadnjem »Naredbenem listu« že poziva namestnja, naj si naroče občine tiskovine pri njej, tako hoče oškodovati slovenske tiskarne. Občine so avtonomne, one si naročajo svoje tiskovine, kjer hočejo. Zgodaj so začeli, radi bi si vse podjarmili, da bi nas lažje germanizirali.

— **Slovensko učiteljstvo in denarni zavodi.** Slovenski učitelji so mnogokje sodelovali in še sodelujejo pri denarnih zavodih kot različni upravitelji, ponajveč kot tajniki. Vsi ti so si pridobili obilo zaslug za gospodarsko osvojenje slovenskega naroda, zlasti če so jim svoje delovanje posvetili v prvi vrsti iz prepričanja ter šele v drugi vrsti z ozirom na izboljšanje svojega gnotnega položaja. V nasprotnem slučaju so našemu narodu silno škodovali oni naši tovariši, ki so ali nevede ali iz ravnodušnosti stopili v službo posojilnic,

ki so upregli naše ljudstvo v gospodarsko odvisnost tujih združnih zvez. Med te spada brezdvomno »Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Graz«, ki šteje po slovenskem delu Štajerske razmeroma precejšnje število slovenskih posojilnic (Rajfajzenovk). — Tem posojilnicam daje »Verband« nemške knjige, nemške tiskovine ter jim dopisuje v nemškem jeziku. Tu imajo torej svoj zaslužek nemške tiskarne in nemški knjigovezi. Tudi nastavlja »Verband« same Nemce, le eden je ponemčen Slovan, tega rabijo za nadzorovanje slovenskih posojilnic. Slovenci tam ne dobe službe. »Verband« zalaga slovenske Rajfajzenove posojilnice z denarjem, obresti grede seveda v žep Nemcev. Tudi svoj čisti dobiček nalagajo pri »Verbandu«, tako je vse lepo oskrbljeno za denarno podjarmljenje Slovencev. Naj nobeden slovenski učitelj, ki v resnici ljubi svoj narod, ne proži roke na ustanovitev oziroma na sodelovanje takih zavodov! Mi smo učitelji slovenskega naroda; zato sme naše delo biti posvečeno le povišanju njegovega gospodarstva in njegove kulture.

Goriške vesti.

— **Novi Čas» — obsojen.** Pred okrajno sodnijo v Avdovščeni je bil obsojen odgovorni urednik »Novoga Casa« Šinigoj na globo in troške in to na tožbo zaljenega učitelja tov. Paljka iz Sv. Križa, zaradi zanemarjenja uredniške paznosti. Sodni dvor je potrdil prvo razi odbo, in tako je »Novi Čas« obsojen na globo in troške. Obsodba je precej občutna. Sodnemu dvoru je predsedoval grof Coronini; prisodniki svetnika Sterle in Stepančič in okr. sodnik Leoncellis; tov. Paljka je zastopal odvetnik dr. Dinko Puc, »Novi Čas« pa dr. Pavletič.

Splošni vestnik.

Narodna zavest — pogoj naše prihodnosti. Zalibog je veliko število Slovencev, ki naglašajo svoje slovenstvo, kadar pa naročajo kake potrebščine, recimo knjige, glasbene komade, gosli ali druga godala, si jih naroče pri tujih tvrdki ter se ne potrudijo zvedeti za slovensko, oziroma slovaško tvrdko. Takšno ravnanje je v nasprotju z narodno zavestjo, zakaj koristi gnotno nemštvu, razvoju slovenske obrti pa škoduje. Izgovor, da v nekaterih strokah nimamo svojih tvornic, ne drži. Naroči blago pri slovenskem trgovcu, da mu nakloniš vsaj one odstotke, ki jih mora dati tvornica trgovcu. Tako pride vsaj del dobička v slovenske roke, a ti si si pridobil zaslugo, da si s svojim zavednim ravnanjem koristil slovenski stvari ter da nisi sotrudnik nemštva, ki razjeda slovenstvo povsod, kjer dobi nezavedno mišljenje.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira: Solidna postrežba!